

XXI ASRDA TIL KO'NIKMALARINI TARG'IB QILISH

Murodova Lobar Zoyer qizi

Samarqand davlat chet tillar instituti 1-kurs magistiri

Annotatsiya: Ushbu maqolada chet tili o'qitish metodikasi haqida, chet tili o'qitish metodikasida qo'llanilayotgan zamonaviy metod turlari va ulardan foydalanish xususida, chet tilini o'qitishda kommunikativ ko'nikmalar to'g'risida so'z boradi.

Kalit so'zlar: innovatsion texnologiya, xorijiy tillar, metod, ko'nikma, kommunikativ, pedagogik texnologiya, integratsiya, fakultativ dars soatlari.

Аннотация: В данной статье говорится о методике преподавания иностранного языка, современных методах, используемых в методике преподавания иностранного языка, и их использовании, коммуникативных навыках при обучении иностранному языку.

Ключевые слова: инновационная технология, иностранные языки, метод, умение, коммуникативная, педагогическая технология, интеграция, факультативные часы.

Abstract: This article talks about foreign language teaching methodology, modern methods used in foreign language teaching methodology and their use, communicative skills in foreign language teaching.

Key words: innovative technology, foreign languages, method, skill, communicative, pedagogical technology, integration, optional lesson hours.

Innovatsion texnologiya – ta'lim samaradorligini oshiruvchi omillardan foydalanish, turli pedagogik jarayonlarni loyihalash va amalda qo'llash orqali bilim egallashni takomillashtirish usullaridir. Uning asosiy maqsadi ta'lim jarayonida o'qituvchi va bilim oluvchi faoliyatiga yangilik, o'zgartirishlar kiritish bo'lib, interfaol metodlardan foydalanishni taqozo etadi. Interfaol metodlar ta'lim jarayonida qatnashayotgan har bir bilim oluvchining faolligiga, erkin va mustaqil fikr yuritishga asoslanadi. Bu usullardan foydalanganda bilim olish qiziqarli mashg'ulotga aylanadi. Interfaol usullar qo'llanilganda mustaqil ishlash ko'nikma va malakasi rivojlanadi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Xorijiy tillarni o'qitishni ommalashtirishni sifat jihatdan yangi bosqichga olib chiqish chora tadbirlari to'g'risida"gi 2021-yil 19-maydagi PQ-5117-son qarori qabul qilingan edi.

2-TOM, 4-SON

Qarorga muvofiq, O'zbekistondagi barcha hududlar xususan chekka tumanlarida ham Maktabgacha ta'limdan boshlab bolalarga kamida 2 ta xorijiy til o'rgatish yo'lga qo'yildi. Shu bilan birga maktablar va bog'chalarda maxsus chet tili(rus tili/ingliz tili) guruhlari faoliyat boshladi.

Xorijiy tillarni bilish kelajak eshiklarini ochuvchi bir kalitga ega bo'lishdir. XXI asr Texnika asri farzandlari fan-texnikada rivojlangan mamlakatlar bilan bir qatorda muvaffaqiyatga erishish uchun chet tillarini bilishi lozim. Chet til o'rganish ko'p qirrali ta'limot bo'lib, bu jarayonda inson murakkab psixologik o'zgarishlarni boshdan kechiradi. Jumladan ona tili bilan chet tilini taqqoslash jarayoni yuzaga keladi. Bu jarayonda o'rgatishning turli metod va texnologiyalaridan foydalaniladi. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar yordamida chet til bilan ona tilini taqqoslab o'rgatish samarali natija beradi. Chet til o'rgatish uning metodikasiga oid bilimlarga ega bo'lishni taqozo etadi.

Albatta, hozirgi kunda O'zbekistonda ingliz tilini o'rganish ommalashdi. Ingliz tili-Dunyoda eng ko'p ishlatiladigan tillar orasida 3-o'rinda turadi. (Ispan va Mandarin Xitoy tillardan keyin). So'zlovchilar soni bo'yicha 3-o'rin bo'lsada, eng ko'p insonlar o'rganishga ishtiyoq bildiradi. Uning bosh sababi ingliz tilini o'rganish boshqa; rus, koreys tillaridan osonligi.

Bugungi kun talabalaridan kelib chiqadigan bo'lsak, til ko'nikmalarini shakllantirishda an'anaviy yondashuv u yoki bu jihatlari bilan, yoki bir tomonlamaligi bilan o'quv jarayoning barcha ehtiyojlarini qondira olmay qoldi, natijada olimlar yangi, zamonaviy, katta samara beradigan ilg'or uslublarni ishlab chiqish haqida bosh qotirib, ma'lum darajada o'qitish uslubiyoti nazariyasiga yangilik kiritishga muvaffaq bo'ldilar, natijada bugungi kunda jahon miqiyosida keng qo'llanilayotgan kommunikativ metod yaratildi. Til ko'nikmalarini shakllantirishda muloqotning o'zni juda ham ahamiyatli. Bir vaqtning o'zida eshitish, yozish, o'qish va ayniqsa gapirish ko'nikmalarini barobar shakllantirish uchun kommunikativ yondashuv asosida xorijiy tilni o'zlashtirish, an'anaviy usulga qaraganda ancha tezroq samara beradi. Masalan, eng muhim hisoblangan kommunikativlik qobiliyati va ko'nikmalarini rivojlantirishda, o'rganuvchilar o'rtasidagi hissiy bog'liqliklarni amalga oshirishga yordam beradi, tarbiyaviy ahamiyatga ham ega bo'lib, ulardagi muammolarni yechishga yordam beradi. Guruhlarda ishlashda, do'stlarining fikrlarini tinglashga va ularni qabul qilishda kommunikativ muloqotning o'zni juda katta.

Kommunikativ metodning boshqa metodlardan farqi shuki, unda eng pirovard maqsad talabalarda chet tilida erkin muloqot olib borish malaka va ko'nikmalarini shakllantirish va turli hayotiy hamda ilmiy, madaniy, ijtimoiy – siyosiy mavzular yuzasidan

2-TOM, 4-SON

muloqot olib borilishiga erishishdir. Kommunikativ metod bu chet tili o`qitish tarixidagi barcha mavjud uslublarning eng yaxshi yutuqlarini o`ziga mujassamlashtirgan zamonaviy, ilg`or yondashuv bo`lib, unda asosiy e`tibor chet tilida og`zaki muloqot olib borishga qaratilgan bo`lib, til o`rganishning barcha boshqa tomonlari hammasi shu muloqot olib borishga xizmat qiladi. Bunda chet tilini o`rganishning quyidagi faoliyatlari o`zaro hamkorligining ta`minlanishi hal qiluvchi ahamiyat kasb etadi, jumladan: yozma nutq, og`zaki nutq, amaliy va nazariy bilimlar barchasi talabalar kommunikativ faoliyatini o`stirishga bevosita xizmat qiladi. Ayniqsa og`zaki nutqning quyidagi uch turiga asosiy e`tibor qaratiladi.

Kommunikativ mahoratlarning barchasini birdaniga o`rgatib bo`lmaydi. Kommunikativ ta`lim mahoratlarini o`rgatish jarayonini bir nechta bosqichga bo`lamiz.

Birinchi bosqichda o`quvchilar shaxsiy yoki o`qituvchilarni kasbiy yo`naltirilgan faoliyatlarini dinamik o`zgaruvchan holatlarda maqsadga yo`naltirilgan kuzatuvlarini hamda idrok etishlarini tashkil qilish kerak.

Ikkinchi bosqichning vazifasi o`quvchilar o`qituvchilari bilan birgalikda ishlab chiqqan o`quv-kommunikativ topshiriqlarni amalga oshirish jarayonida kasbiy yo`naltirilgan mashqlarni bajarishidir.

Uchinchi bosqichda o`quvchilar tomonidan kasbiy yo`naltirilgan kommunikativ faoliyatni mustaqil amalga oshirishni tashkil qilish.

Ma`lumki, kommunikativ ko`nikmalarni rivojlantirish uchun, - ayniqsa, chet tillarini o`rganish va o`rgatishda, ta`lim jarayonidagi dars soatlari etarli bo`lmaydi. Shu sababli til o`rganish va o`rgatishda darsdan tashqari mashg`ulotlar, fakultativ dars soatlari, iqtidorlilar bilan alohida, yaxshi o`zlashtirmoqchilar bilan alohida shug`ullanish bu borada katta va muhim rol o`ynaydi. Darsdan tashqari mashg`ulotlar o`quvchiga chet mamlakatlarning an`analari, o`simlik va hayvonot olami, geografiyasi, bayramlari, muomala madaniyati, adabiyot va san`at hamda boshqa sohalarni kengroq bilish imkonini beradi. Ta`lim jarayonida ajratilgan dars soatlari ham, sinfdan tashqari mo`ljallangan mashg`ulotlar ham yangi pedagogik texnologiya asosida, noan`anaviy uslubda olib borilsa bilim saviyasining tez oshishiga omil bo`ladi.

Hozirgi kunda ta`lim jarayonida interaktiv metodlar, innovatsion texnologiyalar, pedagogik texnologiyalarni qo`llashga bo`lgan qiziqish kundan – kunga ortib bormoqda, bunday bo`lishiga sabablardan biri shu kungacha ta`limda o`quvchi talabalarni faqat tayyor bilimlarni egallashga o`rgatilgan kerakli masalalarni izlab topishga, tahlil va xulosa qilishga o`rgatadi. O`qituvchi bu jarayonda boshqaruvchilik, yo`naltiruvchilik vazifasini bajaradi, ta`lim o`quvchi va talabalar manfaatiga yo`naltiriladi. Ta`lim sohasidagi

2-TOM, 4-SON

tajribalar shundan dalolat beradiki, yangi pedagogik texnologiyalar, ularni o'z o'rnida qo'llash hozirgi zamon ta'lim jarayonini sifat bosqichiiga olib chiqishda zarur bo'lgan metod deb tan olingandir.

Demak, bir so'z bilan aytganda, chet tiliga o'rganish va o'rgatish jarayonida darsdan tashqari mashg'ulotlar hamda yangi pedagogik texnologiyalardan unumli foydalanish o'rganuvchining chet tiliga bo'lgan qiziqishini o'stiradi hamda til o'rganish jarayonida yaqindan ko'mak beradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Sh. Alimov, A. Ismoilov. "Chet tili o'qitish metodikasi". Andijon.
2. J. Jalolov. "Ingliz tili o'qitish metodikasi". O'qituvchi, Toshkent.
3. "XXI asrda ilm-fan taraqqiyotining rivojlanish istiqbollari va ularda innovatsiyalarning tutgan o'rnini" mavzusidagi respublika ilmiy 4-onlayn konferensiyasi materiallari. Toshkent, Tadqiqot, 2019.
4. Karimov, U. U., & Karimova, G. Y. (2021). THE IMPORTANCE OF INNOVATIVE TECHNOLOGIES IN ACHIEVING EDUCATIONAL EFFECTIVENESS. Журнал естественных наук.
5. Aripova, S. (2024). Linguistic and cultural characteristics of the translation of stories in English and Uzbek languages. Modern Science and Research, 3(1), 98-101.
6. Taxirovna, A. S. (2024). Features of Uzbek and English story translations. American Journal of Public Diplomacy and International Studies (2993-2157), 2(2), 202-208.
7. Sh. A. et al. Research of The Physical Education of Students of The Military Technical Lyceum" School of Temurbeks" Taking into Account the Influence of Regional Factors //Turkish Journal of Computer and Mathematics Education (TURCOMAT). – 2021. – T. 12. – №. 11. – C. 7009-7011.
8. Usmanov, N., Ganiev, B. S., & Karimova, G. Y. (2021). The Philosophical Basis for The Formation Of Spiritual Maturity Among Young People. Oriental Journal of Social Sciences, 33-37.

